

Wytyczne Eurostatu¹

Rejestracja umów o poprawę efektywności energetycznej w rachunkach sektora instytucji rządowych i samorządowych

Intencją niniejszego dokumentu jest dostarczenie statystykom wytycznych w zakresie rejestracji umów o poprawę efektywności energetycznej (dalej: EPC) w rachunkach sektora instytucji rządowych i samorządowych. Dokument jest zgodny z najnowszą interpretacją odnośnych zasad ESA 2010 dokonaną przez Grupę roboczą ds. statystyki EDP (*Excessive Deficit Procedure Statistics Working Group* (dalej: *EDPS WG*)). Niniejsze wytyczne zastępują wcześniejsze wytyczne dotyczące wpływu umów o poprawę efektywności energetycznej na rachunki sektora instytucji rządowych i samorządowych opublikowane w dniu 7 sierpnia 2015 r. Eurostat publikuje niniejsze wytyczne w celu zapewnienia najbardziej odpowiedniego traktowania EPC, jak również dla zapewnienia jednolitego ujęcia statystycznego wśród państw.

W szczególności wytyczne wyjaśniają, że:

- jeżeli dostawca EPC ponosi większość kategorii ryzyka i odnosi większość korzyści związanych z użytkowaniem aktywów, wówczas powinien on być uważany za ich właściciela ekonomicznego;
- w powyższym przypadku EPC mogą być traktowane jako leasing operacyjny lub model zakupu i leasingu zwrotnego;
- jeżeli zastosowany jest leasing operacyjny odnosi się on zarówno do aktywów ruchomych (wymiernych) jak i nieruchomości (niewymiennych);
- jeżeli zastosowany jest model zakupu i leasingu zwrotnego, przypisane zobowiązanie dłużne związane z transferem prawnym własności aktywów EPC do sektora instytucji rządowych i samorządowych jest natychmiast równoważone, także przypisanym, zobowiązaniem dłużnym wynikającym z późniejszego leasingu finansowego w relacji sektor instytucji rządowych i samorządowych – dostawca EPC (możliwość unettowienia transakcji związanych z długiem w specyficznym przypadku zakupu i leasingu zwrotnego);
- w przypadkach, gdy aktywa są przekazywane bezpłatnie do sektora instytucji rządowych i samorządowych po zakończeniu umowy, transakcja taka jest rejestrowana w rachunkach niefinansowych sektora instytucji rządowych i samorządowych jako nakłady brutto na środki trwałe (P.51) z jednoczesnym przychodem z tytułu transferu kapitałowego (D.99). Nie występuje zapis w rachunkach finansowych, ponieważ zwrot aktywa EPC o dodatniej wartości rezydualnej bez otrzymania czegokolwiek w zamian jest uważany za „darowiznę”;
- jeżeli EPC jest połączona z faktoringiem bez prawa regresu, sektor instytucji rządowych i samorządowych jest uważany za ekonomicznego właściciela aktywa EPC, tj. aktywa są rejestrowane w bilansie sektora.

¹ Niniejszy dokument jest roboczym tłumaczeniem Wytycznych opracowanych przez Komisję Europejską – Eurostat i opublikowanych w dniu 19 września 2017 r., dokonanych przez GUS (przypis: GUS)

1 Tło zagadnienia

- 1.1. W dniu 7 sierpnia 2015 r. Eurostat opublikował wytyczne w sprawie rejestracji umów o poprawę efektywności energetycznej w rachunkach sektora instytucji rządowych i samorządowych.² Wytyczne stwierdzały, że w większości przypadków, dodatkowe nakłady inwestycyjne podejmowane przez dostawcę EPC w odniesieniu do istniejących już aktywów sektora instytucji rządowych i samorządowych są rejestrowane jako nakłady tego sektora (a nowe/udoskonalone aktywa ujmowane są w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych). Odpowiednio, EPC jest, w większości przypadków, uważana za umowę na dostarczenie aktywów połączoną z umową dotyczącą dostarczenia usług.
- 1.2. Wytyczne uściślały, że rejestracja EPC poza bilansem sektora instytucji rządowych i samorządowych może mieć miejsce, gdy EPC jest zgodna z zasadami właściwymi dla partnerstwa publiczno-prywatnego pozostającego poza bilansem tego sektora. Wytyczne wyjaśniały następnie, że pod pewnymi warunkami i wyłącznie w odniesieniu do aktywów ruchomych (wymiennych) objętych umową, może być zastosowane traktowanie EPC jako leasingu operacyjnego.
- 1.3. Tym niemniej, dyskusje odnośnie ujmowania EPC w rachunkach narodowych były nadal kontynuowane. EPC często zawierają jednocześnie elementy wynajmu, usługi, leasingu, zakupu i umowy pożyczki, co komplikuje kwestię ich rejestracji. Począwszy od roku 2016 niektórzy europejscy eksperci z zakresu statystyki kwestionowali, że wytyczne z 2015 roku w pełni odzwierciedlają odpowiednie znaczenie wyżej wymienionych elementów, w tak skomplikowanych umowach.
- 1.4. Było to także uzasadnione obawami odnośnie specyficznej interpretacji pewnych postanowień ESA 2010, które zostały zaktualizowane w porównaniu do ESA 95 i związanymi z tym konsekwencjami dla ujmowania EPC w rachunkach narodowych. W szczególności, kryteria ustanowione w wytycznych z 2015 r. odnośnie leasingu operacyjnego były uważane za zbyt rygorystyczne.
- 1.5. Dodatkowo, stało się oczywistym, że pojawiły się nowe zapisy kontraktowe, w odniesieniu do których istniejące wytyczne zostały uznane za nieadekwatne i wymagające dostosowania. W tym kontekście zostały poddane pod dyskusję nowe propozycje dotyczące ujmowania EPC, przeznaczone do stosowania wyłącznie dla umów EPC (model zakupu i leasingu zwrotnego). W rezultacie powyższego, jak również obserwowanych trudności z rzeczywistą implementacją wytycznych z 2015 r., Eurostat zaakceptował propozycję niektórych państw członkowskich, aby rozważyć, wraz z EDPS WG, kwestię najbardziej odpowiedniej rejestracji EPC w rachunkach narodowych.
- 1.6. Niniejsze wytyczne dotyczą jedynie tych EPC, które wymagają początkowych nakładów inwestycyjnych dla poprawy efektywności energetycznej obiektu. EPC, w przypadku których efektywność energetyczna jest osiągnięta poprzez środki zarządzania energią, takie jak planowanie, optymalizacja, utrzymanie sprzętu itp., bez żadnych inwestycji

² Ogólny opis głównych cech umów o poprawę efektywności energetycznej jest zawarty w wytycznych z 2015 roku w tej sprawie.

w dodatkowy sprzęt lub renowację, traktowane są jak zwykłe umowy dotyczące obsługi/utrzymania.

- 1.7. Niniejsze wytyczne, po pierwsze, wyjaśniają że jeżeli dostawca EPC ponosi większość kategorii ryzyka i odnosi większość korzyści związanych z użytkowaniem aktywów EPC, wówczas jest on uważany za ekonomicznego właściciela aktywów i aktywa te powinny być rejestrowane w jego bilansie. Po drugie, wytyczne określają zasady rejestracji, które są stosowane w takiej sytuacji i związane z tym wpływ na nadwyżkę/deficyt oraz dług sektora instytucji rządowych i samorządowych. Po trzecie, wytyczne objaśniają rejestrację stosowaną w przypadku, gdy po zakończeniu umowy, aktywa są przekazywane do sektora instytucji rządowych i samorządowych. Na koniec, wytyczne wyszczególniają wpływ umowy faktoringu bez prawa regresu na podział ryzyka pomiędzy dostawcę EPC a sektor instytucji rządowych i samorządowych i jej wpływ na bilansowe ujęcie aktywów.

2 Ekonomiczna własność aktywów EPC

- 2.1. W kontekście EPC, dostawca EPC zwykle realizuje początkowe nakłady inwestycyjne mające na celu poprawę efektywności energetycznej istniejącego obiektu. Obejmuje to nowy i/lub ulepszony sprzęt (np. oświetlenie, ogrzewanie, wentylację klimatyzację, pompy, kotły itd.), a także inne ulepszenia, jak izolacja (np. dachu, ścian, okien, itd.).
- 2.2. Wynagrodzenie dostawcy EPC jest determinowane oszczędnościami energii osiąganymi dzięki ulepszonemu sprzętowi i innym działaniom przeprowadzonym w strukturze budynku. Nakłady inwestycyjne poniesione przez dostawcę EPC są płacone z przychodów, jakie uzyskuje on w okresie obowiązywania umowy. W większości przypadków jeżeli wymagane oszczędności nie są osiągnięte w okresie obowiązywania umowy, dostawca EPC musi pokryć niedobór. Ponadto dostawca EPC decyduje, które aktywa mają być instalowane i kiedy powinny być zastąpione lub zmienione w okresie obowiązywania umowy.
- 2.3. W tym kontekście, w rachunkach narodowych pojawia się pytanie odnośnie alokacji tych aktywów, tj. w którym bilansie (dostawcy EPC czy sektora instytucji rządowych i samorządowych) sprzęt powinien zostać ujęty i w konsekwencji wpływać na nadwyżkę/deficyt. Zgodnie z ESA 2010 7.17 aktywa są rejestrowane w bilansie jego ekonomicznego właściciela, którym jest jednostka, która jest „*uprawniona do ubiegania się o zyski związane z użytkowaniem aktywów, w związku z ponoszeniem związanych z nimi ryzyk*”. Oznacza to, że alokacja ryzyka i korzyści (odnoszona do utrzymywania lub użytkowania aktywów przez pewien czas) pomiędzy dostawcą EPC a sektorem instytucji rządowych i samorządowych jest zasadniczą cechą dla bilansowego ujmowania aktywów EPC i, w następstwie, aspekt prawnej własności nie jest w tym względzie istotny.
- 2.4. Dostawca EPC jest odpowiedzialny za prawidłowe działanie zainstalowanego sprzętu, tj. ponosi ryzyko utrzymania oraz renowacji w okresie obowiązywania umowy. Uzyskuje on także większość korzyści z aktywów EPC, w formie generowanych oszczędności energii (tj. ekwiwalent pieniężny).

2.5. Tym niemniej, można argumentować, że sektor instytucji rządowych i samorządowych również odnosi korzyści z tytułu nowego lub ulepszanego sprzętu, co może podawać w wątpliwość, czy dostawca EPC faktycznie przejmuje wystarczające ryzyka i korzyści w kontekście EPC.

Przykładowo, można wskazać, że dostępne są parametry techniczne sprzętu (np. zużycie oleju lub gazu podczas ogrzewania, wskaźniki przenikania ciepła), pozwalające na bardzo precyzyjne obliczenie możliwej oszczędności energii, co redukuje istniejące ryzyko³ dla dostawcy. Sektor instytucji rządowych i samorządowych również odnosi korzyści z tytułu rezydualnej wartości aktywów EPC po zakończeniu umowy (które jednak mogą być postrzegane jako marginalne, ze względu na relatywnie długi okres funkcjonowania niektórych EPC). W wyniku tego, można sądzić, że dostawca EPC nie jest faktycznie narażony, w porównaniu do sektora instytucji rządowych i samorządowych, na istotne ryzyka i nie odnosi istotnych korzyści w związku z gwarantowanym poziomem zużycia energii.

2.6. Z drugiej strony można także argumentować, że dostawca EPC ponosi większość technicznych kategorii ryzyka (tj. ryzyko wzajemnego oddziaływania zainstalowanych komponentów, w celu rzeczywistej realizacji uzgodnionych (obliczonych) oszczędności), jak również ponosi ryzyko budowy oraz ryzyko zachowań ludzi pracujących w obiekcie (przyzwyczajenia związane z przegrzewaniem lub wietrzeniem). Dodatkowo, dostawca EPC otrzymuje całość wynagrodzenia z tytułu uzyskiwanych korzyści⁴ w trakcie umowy i ponosi ryzyko związane z płatnościami, które otrzymuje od sektora instytucji rządowych i samorządowych oraz płatnościami, które muszą być dokonywane na rzecz dostawcy energii elektrycznej i/lub gazu⁵.

Decyzja

Jeżeli dostawca EPC ponosi większość kategorii ryzyka i odnosi większość korzyści związanych z użytkowaniem aktywów EPC, a w szczególności ponosi ryzyko funkcjonowania, utrzymania i ulepszania, uważa się, że jest on ekonomicznym właścicielem aktywów⁶.

³ Własność ekonomiczna jest jednak powiązana z ponoszeniem istniejących kategorii ryzyka i odnoszeniem korzyści, niezależnie od tego, czy ryzyka i korzyści są małej wagi bądź znaczące.

⁴ Jest to sytuacja standardowa w przypadku EPC. Tym niemniej, mogą występować zapisy kontraktowe pozwalające na podział korzyści, tj. jeżeli rzeczywista oszczędność energii jest wyższa niż planowana. W takim przypadku, korzyści z dodatkowej oszczędności są dzielone pomiędzy obie strony. Podział korzyści może być, w pewnych okolicznościach i analogicznie do aktualnych zasad dla PPP, elementem który może wymagać klasyfikacji aktywów zainstalowanych przez dostawcę EPC, w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych.

⁵ W niektórych umowach, dostawca EPC jest także dostawcą energii elektrycznej i/lub gazu. Nie zmienia to jednak zasadniczo istoty zagadnienia i stosowanych zasad.

⁶ Aby dostawca EPC ponosił kategorie ryzyka i odnosił korzyści związane z wymienionymi aktywami, nie może on być beneficjentem zapisów takich, jak gwarancje minimalnego przychodu lub podobnych, co do istoty, ustaleń z sektorem instytucji rządowych i samorządowych.

3 Leasing operacyjny

- 3.1. Zgodnie z ESA 2010 15.08, *"Leasing operacyjny jest to rodzaj leasingu, w którym właściciel prawny jest także właścicielem ekonomicznym, przyjmuje ryzyko operacyjne oraz czerpie korzyści ekonomiczne z aktywów poprzez pobieranie opłat za użytkowanie ich w ramach wykonywania działalności produkcyjnej"*.
- 3.2. Tak więc według wytycznych z 2015 r. zasady leasingu operacyjnego mogą być stosowane tylko wówczas, gdy występują łącznie następujące przesłanki: (1) aktywa EPC są aktywami ruchomymi i łatwo zastępowalnymi, (2) dostawca EPC zobowiązał się wiążąco do wymiany (przez cały czas obowiązywania umowy) źle działających lub przestarzałych części wyposażenia, z własnej inicjatywy lub na życzenie jednostki sektora instytucji rządowych i samorządowych, (3) nie występuje zobowiązanie sektora instytucji rządowych i samorządowych zarówno do bycia właścicielem wyposażenia jak i do jego nabycia, wg wartości rezydualnej, po zakończeniu umowy, (4) okres obowiązywania EPC nie obejmuje całego przewidywanego okresu funkcjonowania aktywów.
- 3.3. Tym niemniej, trafność wyżej wymienionych przesłanek była kwestionowana w kontekście tła ESA 2010. W szczególności, czy w każdych okolicznościach niezbędnym warunkiem jest aby leasingodawca, w kontekście leasingu operacyjnego, musiał być prawnym i ekonomicznym właścicielem leasingowanych aktywów lub czy w sytuacjach, gdy własność prawna nie pokrywa się z własnością ekonomiczną, leasing operacyjny jest nadal możliwy.
- 3.4. W przypadku EPC, dostawca EPC decyduje, jakie aktywa są instalowane i kiedy powinny być wymienione lub zastąpione w okresie obowiązywania umowy. Generalnie, uważa się że jest to uprawnienie właściciela prawnego.
- 3.5. ESA 2010 15.09 postanawia dalej, że w leasingu operacyjnym, leasingobiorca nie przejmuje ryzyka i korzyści wynikających z własności prawnej, takich jak utrzymanie i koszty napraw. W przypadku EPC, dostawca EPC jest zobligowany do zapewnienia właściwego działania zainstalowanego sprzętu i, związanych z tym, utrzymania oraz dokonywania napraw. W rezultacie linia podziału pomiędzy własnością prawną a ekonomiczną jest, w przypadku EPC, bardziej niejednoznaczna.
- 3.6. Tak więc, dostawca EPC ponosi nie tylko większość ryzyka i odnosi większość korzyści wynikających z własności ekonomicznej, ale posiada również pewne prawa związane zwykle z prawną własnością aktywów EPC. Oznacza to fundamentalną zmianę, w porównaniu do typowego leasingu operacyjnego, w którym prawny i ekonomiczny właściciel aktywów może być wyraźnie rozróżniony. W takich okolicznościach byłoby racjonalne skupić się mocniej na kryteriach własności ekonomicznej niż na bardziej niejednoznacznym aspekcie własności prawnej.
- 3.7. Ponadto, byłoby pomocnym przyjrzeć się warunkom leasingu finansowego z sektorem instytucji rządowych i samorządowych jako leasingobiorcą, jako logicznej alternatywy ujmowania EPC w rachunkach. W takiej sytuacji leasingodawca jest właścicielem prawnym, a leasingobiorca właścicielem ekonomicznym aktywów EPC. Byłoby to jednak w całkowitym przeciwieństwie do akceptowanego poglądu, że dostawca EPC ponosi większości kategorii ryzyka ekonomicznego i odnosi większość korzyści

ekonomicznych związanych z użytkowaniem aktywów EPC. Poza tym, dostawca EPC ponosi także zasadnicze kategorie ryzyka, związane z własnością prawną aktywów EPC. Może to także wspierać argumenty, że leasing operacyjny wydaje się być odpowiednim sposobem rachunkowego ujmowania EPC.

- 3.8. W tym kontekście pomocnym jest przypomnienie, że ESA 2010 wymaga, iż aktywa powinny być rejestrowane w bilansie jednostki, która jest uważana za ich właściciela ekonomicznego. Pomocnym jest także przypomnienie kluczowej zasady rachunków narodowych, tj. rejestracji istoty ekonomicznej ponad formę prawną (patrz ESA 2010 1.90 i 20.164). Oznacza to, że ujęcie rachunkowe operacji powinno odzwierciedlać rzeczywistość ekonomiczną, a nie ramy prawne w jakich operacja jest przeprowadzana.
- 3.9. Jeżeli chodzi o długość okresu leasingu ESA 2010 15.08 i następne nie są jednoznaczne odnośnie łączenia występowania leasingu operacyjnego z długością okresu leasingu. Podczas, gdy ESA 2010 15.12 stwierdza, że *"Wiele przypadków leasingu operacyjnego obejmuje krótkie okresy..."*, jednak, zauważa się także, że *"Inne czynniki... mogą skłaniać użytkownika do leasingu w długich okresach zamiast zakupu ..."* i, nawet wyraźniej, ESA 15.18 stwierdza, że *"Mimo, że leasing finansowy obejmuje zwykle kilka lat, okres trwania umowy nie stanowi o tym, czy leasing należy uznać za leasing operacyjny czy finansowy"*
- 3.10. A zatem, długość okresu leasingu okazuje się mniej istotna w ESA2010 w porównaniu do ESA 95 i nawet umowy długoterminowe mogą być uważane wg ESA 2010 za leasing operacyjny. Tym niemniej, biorąc pod uwagę fakt, że właścicielem ekonomicznym aktywów instalowanych przez dostawcę EPC w celu poprawy efektywności energetycznej budynku będzie, po zakończeniu umowy, sektor instytucji rządowych i samorządowych, Eurostat będzie kwestionować przypisanie własności ekonomicznej aktywów dostawcy EPC, w przypadku, gdy czas trwania EPC będzie tak krótki, że nie będzie pokrywać znaczącej części ekonomicznego cyklu życia aktywów.⁷
- 3.11. Kolejny aspekt dotyczy rodzaju aktywów, które są odpowiednie dla leasingu operacyjnego, tj. czy często wyrażany pogląd, że leasing operacyjny jest możliwy tylko dla aktywów ruchomych (wymiennych), jest uzasadniony w przypadku EPC. W kontekście EPC, wyposażenie takie, jak bojler, agregaty chłodnicze i sprzęt do kontroli elektronicznej, jak również niektóre mechanizmy w obrębie samej struktury budynku, są uważane za ruchome (wymienne), podczas gdy okna, izolacja dachu i ścian są uważane za nieruchome (niewymienne).
- 3.12. W odniesieniu do aktywów, które nie mogą być łatwo przenoszone, wskazuje się często, że podlegają one wspólnemu użytkowaniu i pełnią wspólne funkcje wraz z istniejącym budynkiem i są z tego względu z nim, lub z jego strukturą, nierozzerwalnie związane, uniemożliwiając ich wydzielenie i rozliczanie zgodnie z zasadami leasingu operacyjnego zawartymi w ESA 2010 15.8 i następnymi. Takie aktywa EPC mogą być postrzegane jako forma ulepszenia istniejących środków trwałych (budynków) i powinny być z tego względu traktowane zgodnie z ESA 2010 3.131 (tj. rejestrowane jako pozyskanie nowych środków trwałych tego samego rodzaju) i 2008 SNA 10.43.

⁷ Eurostat opublikuje w następnych miesiącach bardziej szczegółowe wytyczne operacyjne dla praktyków EPC dotyczące EPC, które obejmą ten i inne aspekty.

- 3.13. Z drugiej strony, dostawca EPC dostarcza, w tym samym czasie, w celu osiągnięcia ustalonej oszczędności energii, pakiet sprzętu, który może składać się z aktywów łatwych bądź trudniejszych do przenoszenia (ruchomych) lub nieruchomości (niewymiennych). Dla obu rodzajów aktywów: ruchomych (wymyennych) i nieruchomości (niewymiennych), za ryzyko operacyjne i utrzymania, większość ryzyka technicznego i budowy jak również ryzyko funkcjonowania odpowiedzialny jest zwykle dostawca EPC. Może to być podstawą do kwestionowania odmiennej rejestracji aktywów ruchomych (wymyennych) i nieruchomości (niewymiennych), tj. rejestracji aktywów ruchomych poza bilansem sektora instytucji rządowych i samorządowych, a aktywów nieruchomości w bilansie sektora, nawet jeżeli ekonomiczna własność obu rodzajów aktywów pozostaje, przez okres obowiązywania umowy, po stronie dostawcy EPC. Ponadto, wyodrębnienie ich pod względem wartości dla każdej pojedynczej umowy może być trudne, z praktycznego punktu widzenia.
- 3.14. Ponadto, można rozważać, że ESA 2010 3.131 and 2008 SNA 10.43 nie mają zastosowania w przypadku EPC, ponieważ odnoszą się do standardowej sytuacji, gdy właściciel budynku jest beneficjentem ekonomicznym, podczas gdy w przypadku EPC za ekonomicznego beneficjenta z tytułu instalacji aktywów może być uważany dostawca EPC (dostawca prywatny), gdyż będzie uzyskiwać przychody z funkcjonowania zainstalowanych aktywów. W tym względzie można wyobrazić sobie, że aktywa nieruchomości (niewymienne) powinny być traktowane, przynajmniej umownie w kontekście EPC, w taki sam sposób jak aktywa ruchome (wymienne).
- 3.15. Tak więc, granica pomiędzy aktywami ruchomymi (wymyennymi) i nieruchomymi (niewymiennymi) w zakresie EPC staje się coraz bardziej niewyraźna, co budzi wątpliwości, czy ESA 2010 3.131 oraz 2008 SNA 10.43 dostarcza właściwych wytycznych dla aktywów EPC (patrz również ESA 2010 7.01).

Decyzja

Ujmowanie EPC w rachunkach narodowych powinno być regulowane na podstawie generalnej zasady rejestracji ekonomicznej rzeczywistości ponad formę prawną, jak określa ESA 2010 20.164. Bazując na tej generalnej zasadzie oraz biorąc pod uwagę opinię większości *EDPS WG*, Eurostat jest zdania, że traktowanie EPC jako leasingu operacyjnego jest odpowiednie, ilekroć dostawca EPC jest uważany za ekonomicznego właściciela aktywów. W następstwie opinii wyrażonej przez *EDPS WG*, w specyficznym kontekście EPC leasing operacyjny może być zastosowany umownie, zarówno do aktywów ruchomych, jak i nieruchomości.

W konsekwencji, jedynie opłaty dzierżawne (opłaty EPC) dokonywane przez sektor instytucji rządowych i samorządowych (klasyfikowane jako zużycie pośrednie – zakup usług) wpływają będą na deficyt/nadwyżkę netto (B.9) sektora.

4 Model zakupu i leasingu zwrotnego

- 4.1. Alternatywnym podejściem, które może być stosowane do ujmowania EPC w rachunkach narodowych jest model zakupu i leasingu zwrotnego. W ramach tego modelu uważa się, że sektor instytucji rządowych i samorządowych początkowo zakupuje aktywa EPC od dostawcy, a zatem uzyskuje prawną własność aktywów.

- 4.2. Zakup aktywów EPC powoduje powstanie przypisanej pozycji na rachunku kapitałowym (nakłady brutto na środki trwałe) oraz odpowiadającej jej pozycji w rachunkach finansowych w formie przypisanego zobowiązania (pożyczki) względem dostawcy EPC.
- 4.3. Jednocześnie dostawca EPC leasinguje z powrotem aktywa EPC od sektora instytucji rządowych i samorządowych poprzez leasing finansowy, tj. dostawca EPC kapitalizuje leasing i rejestruje pozyskanie aktywów (aktywa EPC) finansowane przez przypisane zobowiązanie (także pożyczkę). Oznacza to, że dostawca EPC uważany jest za ekonomicznego właściciela aktywów EPC, ponosząc ryzyko ekonomiczne i odnosząc korzyści z użytkowania aktywów (w celu dostarczenia oszczędności energetycznych które konstytuują przychody dostawcy EPC).
- 4.4. W rezultacie, zastosowanie modelu zakupu i leasingu zwrotnego powoduje uniknięcie wpływu początkowych nakładów inwestycyjnych związanych z aktywami EPC na deficyt/nadwyżkę netto sektora instytucji rządowych i samorządowych, z powodu jednoczesnej rejestracji pozyskania i rozdysponowania tych samych aktywów.
- 4.5. Tym niemniej, model zakupu i leasingu zwrotnego generalnie obejmuje, w rachunkach sektora instytucji rządowych i samorządowych, przypisanie zobowiązania w części związanej z zakupem. W ramach modelu okres EPC i okres przypisanego zobowiązania będą zharmonizowane. Przypisane zobowiązanie może być postrzegane jako pożyczka (F.4) lub jako kredyt handlowy (F.81). Przypisanie pożyczki (F.4) z bezpośrednim wpływem na dług sektora instytucji rządowych i samorządowych (dług Maastricht) może być uzasadnione ze względu na zwykle relatywnie długi czas trwania umów EPC, skutkujący równie relatywnie długim okresem spłaty zobowiązania w ramach modelu zakupu i leasingu zwrotnego.
- 4.6. Przypisanie kredytu handlowego (F.81) zamiast pożyczki w części związanej z zakupem może być uzasadnione przez ESA 2010 5.233 która ustala, że „*kredyty handlowe i zaliczki to należności finansowe powstające z tytułu bezpośredniego udzielenia kredytu przez dostawców dóbr i usług ich klientom...*”. ESA 2010 5.234, stwierdza dalej "*Kredyty handlowe i zaliczki powstają wówczas, gdy płatność za towary nie następuje jednocześnie ze zmianą własności towaru lub świadczeniem usługi.*"
- 4.7. Tym niemniej, chociaż ESA 5.233 i 5.234 wydają się dopuszczać rejestrację zobowiązania z tytułu kredytu handlowego, to ESA 20.132 prezentuje inne stanowisko, gdy stwierdza, że długoterminowe kredyty handlowe powinny być klasyfikowane jako pożyczki.
- 4.8. Inne zagadnienie odnosi się do możliwości natychmiastowego równoważenia stosownych aktywów i zobowiązań pożyczkowych pomiędzy sektorem instytucji rządowych i samorządowych a dostawcą EPC. Podczas, gdy zarówno ESA 2010 1.110 i 1.111, jak i 2008 SNA 11.40 i 11.41 preferują zasadniczo rejestrację instrumentów finansowych w ujęciu brutto, pewne możliwości nettowania (równoważenia) są nadal dozwolone.
- 4.9. Szczególnie 2008 SNA 11.41d nadmienia, między innymi, o nettowaniu (równoważeniu) transakcji na zobowiązaniach z transakcjami na aktywach w obrębie tej samej kategorii aktywów, ale w tym samym momencie odradza stosowanie tej formy nettowania (równoważenia) (aczkolwiek jej nie wyklucza). Tak więc, można przyjąć umownie równoważenie przypisanego zadłużenia i transakcji związanych z jego obsługą w bardzo specyficznym kontekście modelu „zakupu i leasingu zwrotnego” stosowanego dla EPC.

Decyzja

Eurostat uważa, stosownie do opinii większości EDPS WG, że model zakupu i leasingu zwrotnego jest tak samo odpowiedni dla rejestracji EPC, jak opcja leasingu operacyjnego, ilekroć dostawca EPC jest uznany za ekonomicznego właściciela aktywów EPC. Dodatkowo, Eurostat uważa, w następstwie poglądu wyrażonego przez EDPS WG, że koszt zakupu, t. j. zobowiązanie (przypisane) zaciągnięte przez sektor instytucji rządowych i samorządowych w wyniku zakupu aktywów od dostawcy EPC ma być traktowane jako pożyczka i jest natychmiast równoważone (umownie) przez (także przypisane) aktywa kredytowe wynikające z leasingu finansowego pomiędzy sektorem instytucji rządowych i samorządowych, a dostawcą EPC (równoważenie dwóch przypisanych pożyczek w momencie początkowym). W rezultacie nie występuje potrzeba przypisania zadłużenia lub transakcji związanych z jego obsługą pomiędzy sektorem instytucji rządowych i samorządowych a dostawcą EPC. Dlatego, przez okres obowiązywania umowy EPC, w rachunkach narodowych rejestrowane są jedynie uzgodnione opłaty EPC (klasyfikowane jako zużycie pośrednie – zakup usług).

5 Przekazanie aktywów EPC po zakończeniu umowy

- 5.1. Zazwyczaj, uzgodnione w umowie EPC opłaty, uiszczane przez sektor instytucji rządowych i samorządowych w okresie jej obowiązywania, zawierają również przedpłatę z tytułu pozyskania aktywów EPC i z tego względu zwrot aktywów do sektora instytucji rządowych i samorządowych nie pociąga za sobą żadnych płatności gotówkowych z tytułu wartości rezydualnej (wartości rynkowej) aktywów – o ile występują. W tym kontekście, w momencie zwrotu aktywów do sektora instytucji rządowych i samorządowych, niewykluczone są dwa możliwe przypisania, albo nakłady brutto na środki trwałe (P.51) z równoczesnym przychodem z tytułu transferu kapitałowego (D.99), albo inna zmiana wolumenu⁸.

Decyzja

Zgodnie z większością opinii wyrażonych na EDPS WG, Eurostat uważa, że przekazanie aktywów EPC po zakończeniu umowy ma być rejestrowane zgodnie z ESA 2010 15.17. Oznacza to, że gdy w momencie zwrotu aktywów nie następują płatności gotówkowe, to w rachunkach narodowych rejestrowane są, jako wydatek, nakłady brutto na środki trwałe (P.51) w kwocie wartości rezydualnej aktywów EPC, skorelowane z transferem kapitałowym (D.99), rejestrowanym jako przychód. Nie występuje wpływ na deficyt/nadwyżkę netto (B.9), ale jest rozpoznawany wzrost nakładów brutto na środki trwałe (i przychód z tytułu transferu kapitałowego). Nie występuje zapis w rachunkach finansowych, ponieważ zwrot aktywów EPC zgodnie z wartością rezydualną, bez otrzymania czegokolwiek w zamian, jest uważany za darowiznę.

W przypadkach, gdy następuje płatność gotówkowa, w rachunkach narodowych musi zostać zarejestrowana transakcja wg bieżącej wartości rynkowej aktywów (zakup aktywów EPC). W konsekwencji rozpoznawany jest wpływ na deficyt/nadwyżkę netto (B.9) w kwocie nakładów brutto na środki trwałe.

⁸ Tym niemniej, opcja ta została odrzucona w większości opinii wyrażonych na EDPS WG.

6 EPC a finansowanie poprzez faktoring bez prawa regresu

- 6.1. Finansowanie aktywów EPC jest dość często powiązane z umową faktoringu. Umowa taka oznacza, że dostawca EPC sprzedaje bankowi lub innej instytucji finansowej, w zamian za jednorazową opłatę, przyszłe należności, jakie mają być uiszczane przez sektor instytucji rządowych i samorządowych. Umowa faktoringu w zasadzie nie wymaga, aby dostawca EPC informował swojego klienta (np. sektor instytucji rządowych i samorządowych) o takiej sprzedaży, ale jeśli umowa zawiera zasadę, że klient musi płacić opłatę z tytułu EPC niezależnie od sporów na tle umowy (np. z powodu złej realizacji) pomiędzy dostawcą EPC a klientem, wówczas klient (sektor instytucji rządowych i samorządowych) musi się na to zgodzić.

Decyzja

Stosownie do poglądu większości wyrażonego na EDPS WG, uważa się, że faktoring bez prawa regresu przenosi ryzyka w sposób niekorzystny dla sektora instytucji rządowych i samorządowych i zmienia rozkład ryzyka pomiędzy dostawcą EPC a sektorem. W takim przypadku (tj. EPC połączonego z faktoringiem bez prawa regresu) ekonomicznym właścicielem aktywów EPC nie jest już dłużej dostawca EPC, ale sektor instytucji rządowych i samorządowych. Oznacza to, że sektor instytucji rządowych i samorządowych musi traktować EPC jako transakcję leasingu finansowego (z sektorem jako leasingobiorcą), gdzie sektor rejestruje na początku nakłady brutto na środki trwałe w całości, wraz z przypisanym odpowiednim zobowiązaniem dłużnym sektora. Faktyczne opłaty uiszczane przez sektor z tytułu EPC powinny być zatem dzielone na płatności za usługi, spłatę głównej kwoty zadłużenia i spłatę odsetek.

Tym niemniej, w następstwie takiego rozumowania, w przypadku faktoringu z prawem regresu, ryzyko nadal pozostaje przy dostawcy EPC, a nie przy sektorze i aktywa EPC będą rejestrowane w bilansie dostawcy EPC, ilekroć jest on uznany za ekonomicznego właściciela aktywów EPC.

7 Konkluzja

- 7.1. Ilekroć dostawca EPC może być uznany za ekonomicznego właściciela aktywów EPC, oba modele (leasing operacyjny oraz zakup i leasing zwrotny) są odpowiednie w równym stopniu.
- 7.2. Przy zastosowaniu leasingu operacyjnego oraz modelu zakupu i leasingu zwrotnego, w przypadku których odpowiednie aktywa i zobowiązania kredytowe pomiędzy sektorem instytucji rządowych i samorządowych podlegają unettowieniu, występuje faktycznie jedynie wpływ opłat EPC na deficyt/nadwyżkę netto (B.9) rejestrowany w rachunkach sektora instytucji rządowych i samorządowych. Nie występuje bezpośredni wpływ na dług sektora. Z tego względu, Eurostat uważa, że w celu uproszczenia rachunkowych imputacji, które są potrzebne dla zastosowania leasingu operacyjnego oraz modelu zakupu i leasingu zwrotnego, w rachunkach narodowych może być rejestrowana dla każdej umowy EPC jedynie płatność gotówkowa (tj. opłata EPC). Początkowe nakłady (wydatki) inwestycyjne dokonywane przez dostawcę EPC nie wpływają na początku na deficyt/nadwyżkę netto lub na dług sektora instytucji rządowych i samorządowych (dług Maastricht).

- 7.3. To uproszczone podejście nie jest właściwe dla umów EPC, w przypadku których zawarto jednocześnie porozumienia w zakresie faktoringu bez prawa regresu. Takie specyficzne EPC są rejestrowane w rachunkach sektora instytucji rządowych i samorządowych jako leasing finansowy.
- 7.4. Analogicznie, to uproszczone podejście nie jest stosowane w przypadku umów EPC zawierających inne specyficzne cechy, które w sposób wyraźny przenoszą kategorie ryzyka i korzyści do sektora instytucji rządowych i samorządowych⁹.

⁹ Przykładowo, dotyczy to takich przypadków, gdy dostawca EPC otrzymuje płatności od sektora instytucji rządowych i samorządowych, niezależnie od osiągniętych oszczędności energetycznych.